

در بزرگداشت L'imaginaire

نگاهی به عکاسی استیجد در ایران

در زبان فارسی برای برگردان Staged Photography پیشنهاد «عکاسی صحنه آرایی» را داریم. در دایره المعارف هنر رویین پاکباز با این برگردان روبرو هستیم. برای دست یافتن به محتوای این اصطلاح به یک لغزش کوچک معنایی می‌توان اشاره کرد. در مواردی «عکاسی صحنه» یا «عکاسی از صحنه» به عنوان معادل زبانی و محتوایی برای Staged Photography به کار برده می‌شود. آنچه در این برگردان‌ها مورد نظر است عکاسی از صحنه تئاتر یا عکاسی تئاتر است. با کمی ژرف شدن در تاریخ عکاسی پی می‌بریم که این لغزش معنایی چندان هم بی‌ارتباط با خاستگاه، ماهیت و اهداف عکاسی صحنه آرایی شده نیست. سازماندهی یک چیدمان، در نظر گرفتن یک نقش برای بازیگر و حس پذیر کردن چیزها که در تابلوهای صحنه آرایی Staged Tableaux شده عکس مشاهده می‌شود چیزهای زیادی از یک تئاتر دارد. عکاسی صحنه آرایی شده بیننده خود را با یک تئاتر روبرو می‌کند که اغلب با استفاده از بازیگر و دراماتیزه کردن عکس صورت می‌پذیرد. اگر عکاسی مستند بر نگاه سرد دوربین تاکید دارد عکاسی صحنه آرایی شده انگشت اشاره خود را بر روی تصنع و اجرای اغراق شده می‌نهد. عکاس مستند مشاهده گری بر عکس است اما عکاس صحنه آرا مداخله‌ای پر شور را هدایت می‌کند.

در تاریخ عکاسی دهه ۸۰ میلادی با تردیدهایی در مورد رابطه عکاسی و واقعیت روبرو هستیم. از پس این تردیدها به نوعی کار عکاسی قرن نوزدهم دوباره به صحنه می‌آید. دوباره عکاسان دست به کار می‌شوند تا صحنه‌ای پرجاذبه را بسازند. «عکس برداشتن» جای خود را به «عکس ساختن» می‌دهد. موضوعاتی همچون اصالت هنری، جنسیت، روایت، نژاد، خودانگاره در این دوره زمانی در عکاسی صحنه آرایی شده به چشم می‌خورند. عکاسان تلاش می‌کنند تا رسانه خود را از جایگاه انفعالی خارج سازند. عمل صحنه آرایی پیش از این در عکاسی فشن، عکاسی تبلیغات و عکاسی پرتیر به طور گسترده حضور داشته است. عکاسی صحنه آرایی شده با بهره بردن از همه‌ی ژانرهای عکاسی، ترکیبی خلاق و مستقل را در تاریخ رسانه عکاسی فراهم می‌کند. وجه زیبایی شناختی و مفهومی هنر در گفتگویی سازنده در هنر عکاسی صحنه آرایی شده معاصر به چشم می‌خورد.

منتقد عکاسی، آندریاس وینکل چهار شاخه از عکاسی صحنه آرایی شده را از هم جدا نموده است.

خودنگاره‌ها: که هنرمند خودش در نقش‌های متفاوت بازی می‌کند. مانند آنچه سیندی شرمین به طور گسترده انجام می‌دهد.

تابلوهای روایی: در این تابلوها مدل‌های زنده یا مانکن‌ها با چیدمان عکاس در نقش‌هایی اقتباس شده از جامعه، اسطوره و تخیل قرار می‌گیرند. سندی اسکاگلند، ویلیام وگمن و جوئل پیترویتکین عکس‌هایی در این شاخه ساخته‌اند.

مدل‌های مینیاتوری: این شاخه هم به روایت می‌پردازد اما این بار ابزار ماکت سازی و عروسک‌ها را به خدمت می‌گیرد. یاخیم موگارا و آرتور ترس عکس‌هایی با این فضا به وجود آورده‌اند.

اینستالیشن‌ها و عکس-پیکره‌ها: در اینجا هنرمند با عکس‌هایی در ابعاد بزرگ اغلب بیننده را روبرو می‌سازد که با دقتی بسیار اشیا را درکنار هم نشان می‌دهد. آریل بونزن یکی از مشهورترین عکاسان این گونه است.

۲۶ آبان - ۳ آذر ۱۴۰۲ | 17-24 NOV 2023

گالری
یافته ۸
دروس، خیابان یارمحمدی، بن بست طالقانی، پلاک ۸
Number 8, Taleghani Dead End, Yarmohammadi St, Darrous,
Tehran, Iran

در ایران تاریخ عکاسی صحنه آرایشی شده را می توان تا دوران قاجار دنبال کرد. بسیاری از عکس های موجود آلبوم خانه کاخ گلستان از ناصرالدین شاه را می توان اولین عکس های صحنه آرایشی در تاریخ ایران دانست. این گونه عکاسی به عنوان یک شاخه هنری درست پس از دهه ۸۰ میلادی در فضای عکاسی ایران حضور پیدا کرد. در کارهای عکاسان ایرانی بیش از هر چیز مضامین تاریخی، اجتماعی و جنسیتی مورد توجه قرار گرفت. شاید بشود محدودیت های حضور عکاسان در میدان را دلیلی بر توجه بر عکاسی صحنه آرایشی دانست. عکاس در این جا با دراماتیزه کردن فهم تاریخی و اجتماعی خود به نمایشی از صحنه جامعه می پردازد. هنرهای ادبی و مضامین اسطوره ای در تاریخ ایران بستری مهم برای عکاسی صحنه آرایشی ایرانی بوده است. شاخه روایی این گونه از عکاسی و مضامین تاریخی بیش از دیگر شاخه ها در چند دهه اخیر مورد توجه عکاسان ایرانی قرار گرفته است. عکس های گردآوری شده در نمایشگاه حاضر به عکاسی صحنه آرایشی شده در جایگاه هنر اشاره دارد. این عکس ها به شکل آگاهانه و با مداخله عکاس ساخته شده اند. هیچگونه ادعای تاریخ نگارانه در پس گردآوری نمایشگاه نیست. عکاسانی که در این مجموعه تصاویری از آن ها مشاهده می کنید میان گذشته و آینده عکاسی ایران قرار گرفته اند. افق این نمایشگاه باز کردن راهی باریک در مسیر پر پیچ و خم هنرهای تصویری معاصر ایران است.

صادق تیرافکن

آزاده اخلاقی - محمد مصدق- ۱۴ اسفند ۱۳۴۵

گوهر دشتی

شادی قدیریان

مرتضی نیک‌نهاد

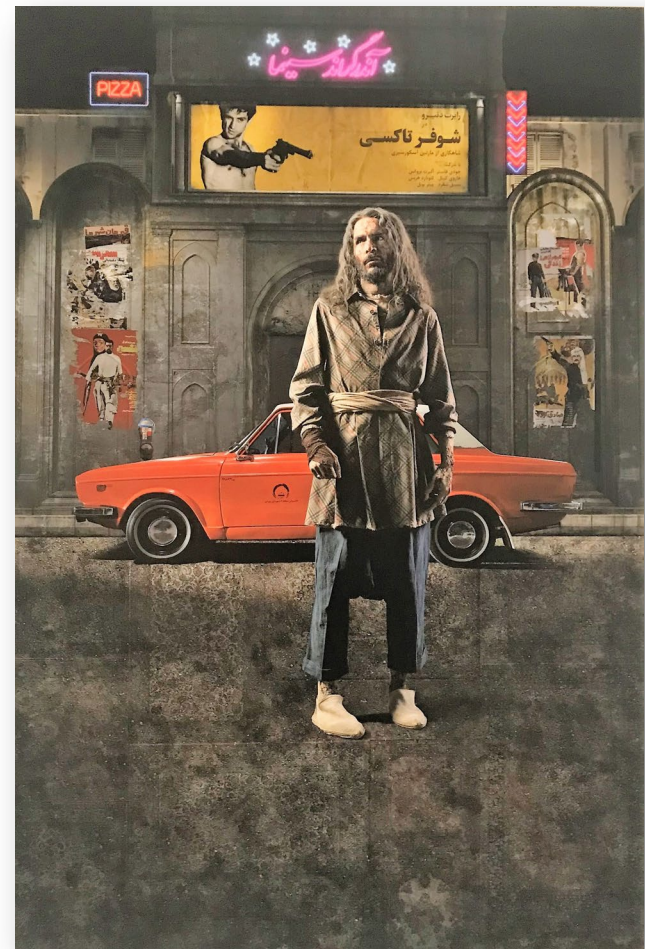
ابتهاج قنادزاده

دوازده و پانزده دقیقه

© Yafteh Art Gallery

بلوای نان ۱-

میرزا رضا کرمانی

سیامک فیلی زاده

مریم فیروزی - زنان مرئی

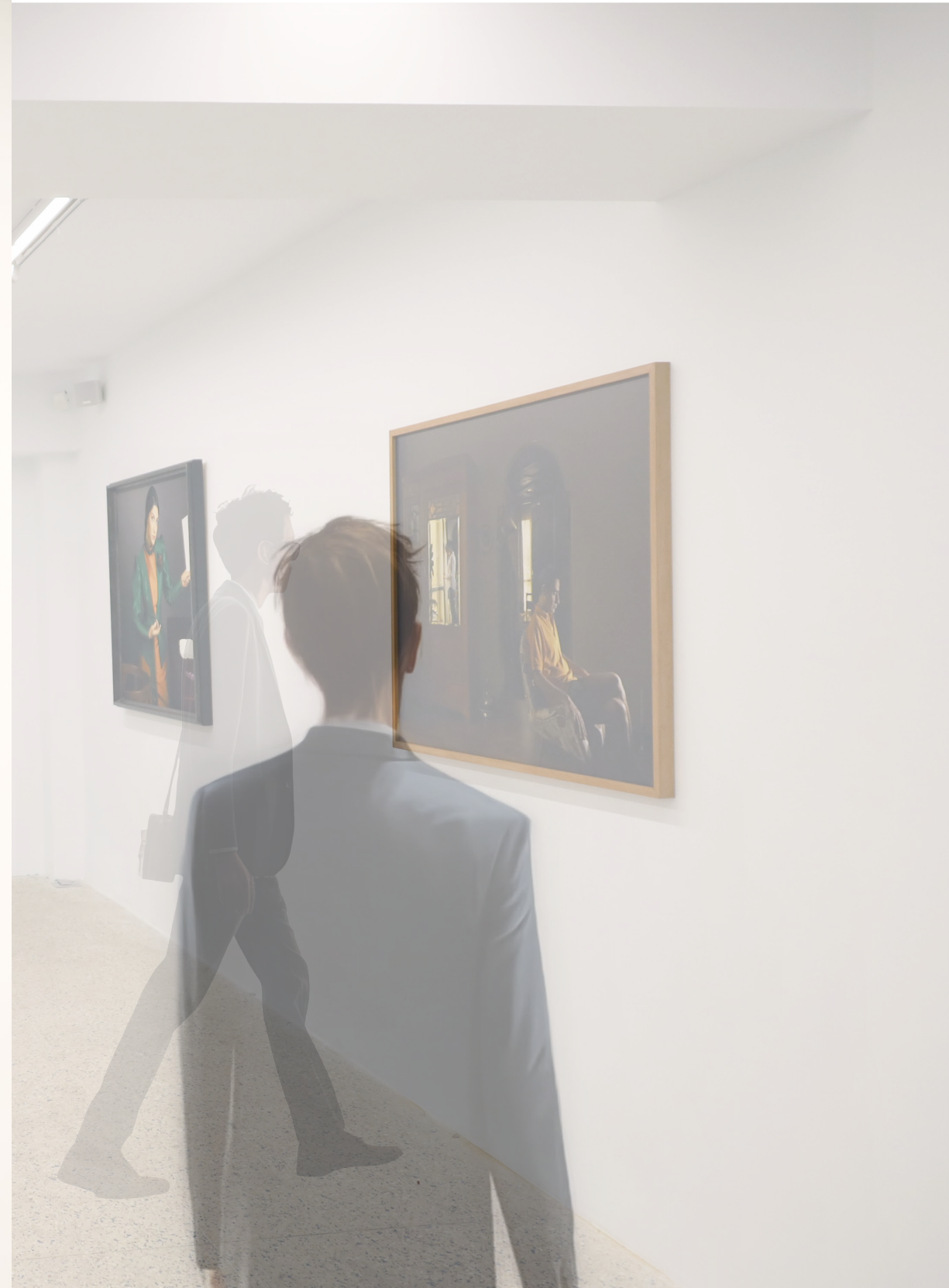

علیرضا فانی

سروش میلانی زاده

بابک حقی

میان لحظه و خاک

آرمان استپانیان

بالکن

علیرضا معمارانی

عزرائیل

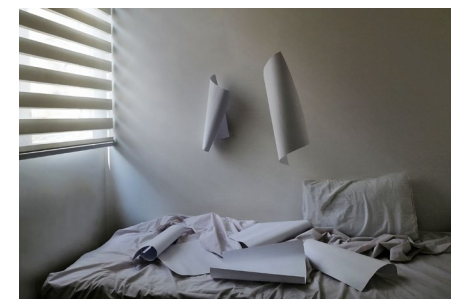
آتوسا آل بویه

پنهان

نوشین جعفری

انعکاس

طوبی رحیمی

روزهای سفید

احمد عالي

سمیرا اسکندر فر

❖ ضیافت ❖

تو منو به گریه می اندازی

❖ برای تمامی فصول ❖

این نمایش با همراهی گالری های
آران، ایرانشهر، راه ابریشم و مژده امکان یافت.

صادق تیرافکن

از مجموعه مرد ایرانی
۱۴۰ در ۱۰۰ سانتی متر
۱۳۷۹

تک نسخه

آزاده اخلاقی

از مجموعه به روایت یک شاهد عینی
۱۱۰ در ۱۷۱ سانتی متر
۱۳۹۰

نسخه ۴/۹+ نسخه هنرمند

گوهر دشتی

از مجموعه ایران، بدون عنوان
۸۰ در ۱۲۰ سانتی متر
۱۳۹۲

نسخه ۲+۱/۷ نسخه هنرمند

مریم سعیدپور

از مجموعه خاطرات پراکنده
۹۰ در ۹۰ سانتی متر
۱۴۰۰

نسخه ۱/۷

آرمان استپانیان

بالکن
۷۰ در ۵۰ سانتی متر
۱۳۹۸

نسخه ۲/۷

شادی قدیریان

از مجموعه هفت سنگ
۷۷ در ۱۳۷ سانتی متر
۱۴۰۲

نسخه ۱/۷

شادی قدیریان

از مجموعه قاجار
۲۳ در ۱۴/۵ سانتی متر
۱۳۹۸

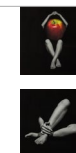
-

مرتضی نیک نهاد

از مجموعه ماهی بزرگ
۹۰ در ۴۰ سانتی متر - ۵۰ در ۷۰ سانتی متر
۱۳۹۶

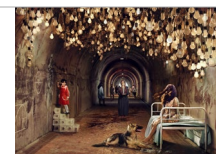
نسخه ۲+۴/۷ نسخه هنرمند

احمد عالی

بدون عنوان
۴۰ سانتی متر
۱۳۴۶

نسخه ۳/۷ (هر دو اثر)

مریم فیروزی

زنان مرئی
۱۴۰ در ۲۰۰ سانتی متر
۱۳۹۸

نسخه ۲+۱/۵ نسخه هنرمند

علیرضا فانی

از مجموعه یادبودی برای امروز
۹۰ در ۱۲۰ سانتی متر
۱۳۹۰

نسخه ۱۰+۲/۵ نسخه هنرمند

سروش میلانی زاده

از مجموعه زن علیه زن
۱۰۰ در ۱۱۰ سانتی متر
۱۳۹۵

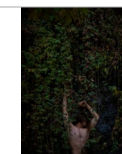
نسخه ۱+۱/۷ نسخه هنرمند

علیرضا معماریانی

از مجموعه عزای عمومی
۸۵ در ۱۲۰ سانتی متر
۱۳۹۷

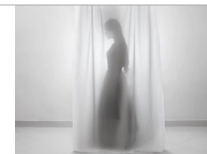
نسخه ۱/۵

بابک حقی

میان لحظه و خاک
۷۰ در ۵۵ سانتی متر
۱۳۹۸

نسخه ۱+۱/۵ نسخه

آتوسا آل بویه

از مجموعه پنهان
۷۵ در ۱۰۰ سانتی متر
۱۳۹۷

نسخه ۲+۳/۵ نسخه هنرمند

طوبی رحیمی

از مجموعه قرنطینه
۱۷ در ۲۶ سانتی متر
۱۳۹۹

نسخه ۱+۱/۳ نسخه هنرمند

سیامک فیلی زاده

از مجموعه آندرگراند
۲۱۹ در ۱۴۰ سانتی متر - ۱۵۰ در ۱۰۰ سانتی متر
۱۳۹۲

نسخه ۴/۵ - نسخه ۲/۵

نوشین جعفری

انعکاس
۵۰ در ۷۵ سانتی متر
۱۳۹۹

نسخه ۳+۱/۵ نسخه هنرمند

ابتهاج فنادزاده_دوازده و پانزده دقیقه

۹ لت هر کدام ۶۰ در ۵۴ سانتی متر_۱۳۹۹_نسخه ۲/۵

سمیرا اسکندرفر_تو منو به گریه می اندازی

هر کدام ۱۰۰ در ۷۰ سانتی متر_۱۳۸۹

